

L'entitat financera ha destinat 78.000 euros a la recuperació d'aquest patrimoni arquitectònic, en el qual han treballat 5 persones en risc d'exclusió

L'Obra Social "la Caixa" i la Diputació de Barcelona recuperen les tines a peu de vinya de la vall del Flequer, úniques a Catalunya

- «Dono llicència al mateix adquirent, de fer y edificar una tina en la mateixa terra, al casalot que se encontra en ella, a fi de que per ser tan lluny no li costia tant los ports del vi, com li costaria lo port dels rahims.» En aquesta citació extreta d'un contracte de rabassa del 1770 al terme de Talamanca el propietari especifica l'autorització per construir-hi una tina a peu de vinya.
- La construcció d'aquests singulars dipòsits de pedra va respondre a la necessitat de rebaixar els costos i el temps del transport del raïm des dels camps de conreu fins a les tines situades al costat de les masies, en un moment d'una gran demanda de vi a causa de la crisi de la fil·loxera a Europa.
- Cinc persones en risc d'exclusió i més de 600 hores de treball han calgut per recuperar algunes de les tines més interessants dels termes de Mura, Talamanca i Rocafort. La iniciativa, fruit del conveni de col·laboració entre l'Obra Social "la Caixa" i la Diputació de Barcelona, té com a objectiu recuperar aquest valuós patrimoni social i històric, únic a Catalunya.

Rocafort, 22 d'abril de 2010. El diputat d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona, **Josep Mayoral** i **Enric Banda**, director de l'Àrea de Ciència, Recerca i Medi ambient, han presentat avui els treballs de recuperació de les tines a peu de vinya de la vall del Flequer i la riera de Nespres.

Orografia, història i expansió vitivinícola

L'origen d'aquests dipòsits cúbics per desar-hi el vi no es pot deslligar del moment històric i de la situació geogràfica en què es van crear. El relleu accidentat i les difícils comunicacions per les aïllades terres de Mura,

Talamanca i Rocafort van influir perquè els pagesos d'aquestes contrades — durant el segle XIX, i a remolc de l'expansió de la vinya a la comarca— plantessin ceps als vessants més inhòspits de les muntanyes i solucionessin el problema derivat del transport de la verema amb la construcció de les tines i l'obtenció del vi al peu mateix de les vinyes, lluny de qualsevol mas o casa. Aquesta característica —la construcció de tines i la producció de vi al peu mateix de les vinyes— no es dona a cap altre lloc de Catalunya.

Durant el segle XIX el Bages va ser la comarca de Catalunya que més hectàrees de vinya tenia plantades i més hectolitres de vi produïa (el 1860, el 64 % de les terres conreades de la comarca eren de vinya). El creixement de la producció vitícola anava lligat al contracte de rabassa morta, mitjançant el qual el propietari cedia unes terres al parcer o rabassaire amb l'obligació que hi plantés vinya i la conreés mentre visquessin els ceps, a canvi d'una part dels fruits, normalment la quarta part. El moment d'esplendor que van viure les vinyes del Bages va acabar quan va arribar la fil·loxera, entre els anys 1892 i 1895.

Algunes peculiaritats d'aquestes exclusives construccions del segle XIX

L'estructura de les tines a peu de vinya acostuma a ser de forma cilíndrica, feta amb pedra i morter de calç i revestida per dins amb cairons o rajoles de ceràmica envernissades de color vermell de 40 x 40 centímetres. La capacitat de les tines oscil·la entre els 5.000 i els 31.000 litres. La capacitat mitjana sol ser d'unes 87 càrregues de vi (uns 10.500 litres).

La major part d'aquests dipòsits solien agrupar-se i es troben escampats pels tres termes esmentats: Mura, Talamanca y Rocafort, si bé la concentració més alta és al terme del Pont de Vilomara i Rocafort, sobretot a la vall del Flequer i a la riera de Nespres.

Se n'han inventariat prop d'un centenar. En tres casos s'han trobat dates a les llindes, del 1828, el 1875 i el 1911.

La participació dels col·lectius en risc d'exclusió

L'execució de les actuacions ha anat a càrrec del centre especial de treball CIPO, SCCL, ubicat a Sabadell i que treballa principalment amb persones amb discapacitat psíquica. Per fer les tasques planificades ha tingut l'ajut d'una empresa especialitzada en temes de restauració, Naturalea Conservació, S.L. En total, cinc persones han pogut participar en aquesta iniciativa.

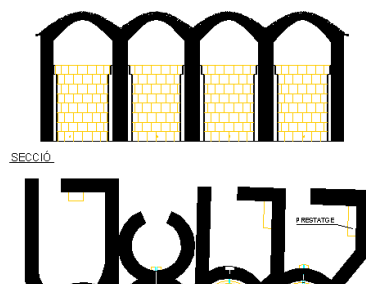

Imatge 1. El raïm s'abocava sobre el brescat. Una o més persones aixafaven el raïm. El suc que en sortia, el **most**, s'escolava a través del brescat i es dipositava al fons de la tina. Quan es considerava prou aixafat, el que quedava del gra de raïm, la **brisa**, es podia abocar dins la tina. Un cop acabada la verema, el most, amb brisa o sense, fermentava dins la tina i al cap d'uns dies es convertia en vi.

Imatge 2. La brisa que s'abocava a la tina podia **bullir** amb el most fins al final o es podia retirar al cap d'un dia o dos. El most podia fermentar també sense la brisa. D'una manera i de l'altra donaven vins diferents (negres, rosats o blancs). En tots els casos, però, calia una **premsa** per poder treure tot el suc que quedava a la brisa. Si la brisa era molla de vi, en sortia un vi premsat de qualitat inferior. Si era molla de most, se solia barrejar amb aigua i es deixava que fermentés; el vi que en resultava, de poc grau, es destinava sobretot a fer aguardent.

A la part inferior de la tina hi havia la **boixa**, una pedra amb un forat que la travessava. Quan es volia buidar la tina es destapava la boixa.

Algunes dades interessants:

1 portadora: 80-90 kg

1 càrrega de raïm: 160-180 kg

1 càrrega de vi: 121 l

Rendiment de la vinya abans de la fil·loxera:

1 hectàrea (10.000 m²): 10-20 hl (mitjana, 1.500 l)

Any d'arribada de la fil·loxera:

França, 1868; Catalunya (Empordà), 1878; el Bages, 1892-1895

Departament de Comunicació Obra Social "la Caixa"

Irene Roch: 93 404 60 27 / 669 45 70 94 / iroch@fundaciolacaixa.es

<http://www.lacaixa.es/obrasocial>

Sala de Premsa Multimèdia

<http://premsa.lacaixa.es/obrasocial>

Servei de Premsa de la Diputació de Barcelona

Glòria Santamaria: Tel. 93 402 20 94 (ext. 33291) / 648 20 00 43 /

santamariacg@diba.cat

**Web del Conveni entre la Diputació de Barcelona i l'Obra Social "la Caixa"
per a la conservació dels espais naturals**

<http://lacaixaparcs.diba.cat/>